

ANTALLET AF UDVIKLINGSHÆMMEDE I DANMARK 2010 – 2040

I Danmark har antallet af udviklingshæmmede ikke været registreret siden begyndelsen af 1980'erne. Derfor har efterhånden adskillige kommuner spurgt Videnscenter for Psykiatri og Udviklingshæmning i Risskov om muligheden for at lave prognoser over udviklingen i antallet af udviklingshæmmede. Baseret på tal fra hollandske og finske undersøgelser har videnscentret lavet denne fremskrivning fordelt på aldersgrupper:

Hele landet	2010	2020	2030	2040
0-15 år	7188	6845	7039	7216
16-39 år	13027	12910	13329	13084
40-64 år	19577	19209	17843	17219
65+ år	8493	10901	12906	14349
I alt	48285	49866	51117	51868

Kilde: Videnscenter for Psykiatri og Udviklingshæmning, Risskov, maj 2010.

DANSKE REGIONER ANBEFALER EN STYRKET INDSATS

Indsatsen over for sigtede og domfældte udviklingshæmmede skal styrkes. Det vurderer Danske Regioner i en ny rapport, *Et godt liv uden kriminalitet*, som NDU har bidraget til.

Rapporten beskriver problemer og udfordringer og kommer med en række konkrete anbefalinger til, hvor indsatsen kan forbedres. Anbefalingerne er samlet under følgende overskrifter:

- Indsatsen bør forblive i socialt regi
- Mere viden gennem forskning og udvikling er nødvendigt
- Flere og mere specialiserede tilbud, så alle i målgruppen bliver matchet bedst muligt
- Større retssikkerhed
- Bedre forebyggelse af vold og konflikter
- Mere fokus på psykisk sygdom og misbrug

Rapporten kan læses på www.regioner.dk

SIP-UDVIKLINGSHÆMNING

Nu er implementeringen af Det Sociale Indikatorprogram (SIP) i gang på botilbuddene. SIP er et dokumentations- og evalueringsprogram, der gennem oplysninger om blandt andet domfældte udviklingshæmmedes forløb på botilbuddene skal skabe mere dokumenteret viden om virkninger af indsatsen.

Samtidig fungerer SIP som et internt arbejdsredskab for botilbuddene ved at understøtte en systematisk og målrettet faglig indsats.

Botilbuddene begynder for alvor at arbejde med SIP henover sommeren, og den første landsrapport forventes til efteråret 2011.

Man kan læse mere om SIP og de andre dele af Dansk kvalitetsmodel på det sociale område på www.socialkvalitetsmodel.dk

ERFA-GRUPPE FOR JURISTER

NDU er i færd med at etablere en ERFA-gruppe for jurister, der varetager myndigheds- og/eller samrådsfunktioner i relation til sigtede og domfældte udviklingshæmmede. Gruppen forventes at mødes første gang til efteråret.

EFFEKTEVALUERING AF TIDSBEGRÆNSEDE FORANSTALTNINGER PÅ VEJ

Justitsministeriets evaluering af de tidsbegrænsede foranstaltninger, der blev indført som en mulighed med § 68 a i straffeloven i sommeren 2000, er netop blevet overleveret til Folketingets Retsudvalg.

Den vil senere kunne læses på www.jm.dk

VISITATIONSKOMPETENCE OG FINANSIERINGSANSVAR SKAL FØLGES AD

Et flertal i Folketinget har den 20. maj 2010 vedtaget forslag til ændring af retssikkerhedsloven og serviceloven (L 169), der skal skabe sammenhæng mellem visitationskompetence og finansieringsansvar på det specialiserede socialområde. Forslaget er en udmøntning af aftalen mellem regeringen og KL om kommunernes økonomi for 2010. Målet er at sikre bedre mulighed for styringen af udgiftsudviklingen på området. Lovændringen træder i kraft den 1. august 2010.

På www.ft.dk kan man læse om lovfor-slaget, ændringer hertil, kommentarer, betænkninger og den endelige lovændring.

HVOR HURTIGT OPHØRER FORANSTALTNINGSDOMMENE?

Justitsministeriets Forskningskontor viser i en redegørelse til Folketingets Retsudvalg, hvad der er sket med de knap 500 foranstaltningsdomme, som blev afsagt i 2003 til alle grupper af psykisk afvigende kriminelle.

Redegørelsen viser blandt andet, at:

- godt 70 procent af de tidsbegrænsede domme er blevet ophævet – i gennemsnit efter 3,4 år
- domme berammet til fem år i gennemsnit blev ophævet eller bortfaldet efter 3,5 år
- knap 50 procent af de dømte fik tiltalefrafald eller bøde i domsperioden for typisk mindre alvorlig kriminalitet, og langt de fleste fik ikke ændret eller forlænget foranstaltningen af den grund
- knap 25 procent af foranstaltningerne blev ophævet efter gennemsnitligt 2,8 år som følge af en ny foranstaltning.

Redegørelsen viser ikke, hvordan forløbene har været for de foranstaltninger, der kun omfatter psykisk udviklingshæmmede personer. NDU vurderer, at den gennemsnitlige varighed af foranstaltninger til disse lovovertrædere formentlig er lidt længere end for den samlede gruppe af psykisk afvigende kriminelle. Det skyldes den store kompleksitet i det kriminalpræventive arbejde med psykisk udviklingshæmmede. NDU vurderer også, at flere udviklingshæmmede fik deres domme forlængede, og at færre begik ny og alvorligere kriminalitet, som førte til en ny dom.

STYRING AF UDGIFTSPRESSET PÅ DET SPECIALISEREDE SOCIALOMRÅDE

Som konsekvens af det generelle udgiftspres på det specialiserede socialområde har kommunerne og regionen i Midtjylland i regi af rammeaftalen for 2010 gennemført en analyse, der skal bidrage til bedre økonomistyring og udvikling af nye og omkostningseffektive tilbud. Det gælder i forhold til alle målgrupper, herunder de domfældte udviklingshæmmede, som er vokset i antal over en årrække.

Analysen kan læses på www.kl.dk

DIGITALISERING PÅ HANDICAPOMRÅDET

KL og Socialministeriet har iværksat et projekt om digitalisering på blandt andet handicapområdet. Med en forbedret it-understøttelse og en etablering af fælles begreber vil man skabe grundlaget for en sammenhængende og helhedsorienteret indsats med borgeren i centrum. Projektet skal skabe mere overblik og systematik i sagsbehandlingen, bidrage til en mere målrettet indsats, smidiggøre kommunikation mellem de involverede parter og sikre bedre ledelsesinformation og måling af effekt af hensyn til den faglige og økonomiske styring.

Man kan læse mere om projektet på www.kl.dk

KOFOEDSMINDES HISTORIE

En ny bog om Kofoedsminde historie er udgivet af Forlaget Udvikling. *Spurvedans* hedder bogen, der er skrevet af forfatteren Oda Lauritsen. Hun besøgte boformen flere gange i 2006 og 2007, fulgte livet på stedet, interviewede beboere og fik en række tidligere forstandere til at berette om Kofoedsminde.

Bogen bestilles på www.socialtlederforum.dk

DEN PSYKIATRISKE BEHANDLING AF UDVIKLINGSHÆMMEDE MED PSYKISKE LIDELSER

Region Midtjylland og repræsentanter for praksissektoren og kommunerne har udgivet en rapport om den fremtidige organisering af den psykiatriske behandling af voksne patienter med udviklingshæmning og psykiske lidelser i regionen. Her anbefaler man blandt andet en række tiltag, der kan 1) styrke rekrutteringen til området, 2) sikre adgang til udredning og behandling, 3) udnytte de begrænsede specialiserede lægefaglige ressourcer bedst muligt og 4) organisere vidensdeling og vidensspredning til gavn for de fagfolk, der er tættest på de udviklingshæmmede i dagligdagen. Regionsrådet godkendte rapporten den 26. maj 2010.

Rapporten kan læses på www.rm.dk

VISO STYRKER KOMMUNERNES FOREBYGGELSE AF UNGDOMSKRIMINALITET

Kommunerne får nu udvidet støtte hos VISO til at forebygge ungdomskriminalitet. En forebyggelsesindsats, der retter sig mod kriminelle og kriminalitetstruede unge, herunder unge med begavelseshandicap. Fra 1. juli tilbyder VISO således:

- Rådgivning i konkrete sager om indsatser, der kan forebygge førstegangs-kriminalitet eller bringe den unge væk fra allerede begået kriminalitet
- Formidling af generel viden om virksomme indsatser
- Støtte til udarbejdelse af planer for en sammenhængende indsats mod ungdomskriminalitet.

De nye rådgivningsydelser tilbydes som led i satspuljepartiernes aftale om en forstærket indsats på området.

Projektleder Anja Mangelsen i VISO er kontaktperson (telefon 72 42 41 11).

ALMAGT OG AFMAGT

Skråsikkerhed, ekspertvælde og pædagogisk praksis styret af manualer bliver udført af dr.pæd. Birgit Kirkebæk i bogen *Almagt og afmagt*, der for nylig er udgivet på Akademisk Forlag. Over tid har skiftende tolkninger af de 'afvigende' eller de 'anderledes' sat afgørende præg på disse menneskers liv. Men inddrager man ikke deres perspektiv, overvejer man ikke sin egen rolle i relationen, tager man ikke personligt ansvar og tør man ikke tro på værdien af sine praksiserfaringer, kan den enkelte ikke føle sig hjulpet pædagogisk og menneskeligt. Bogen giver eksempler og sætter direkte læseren på flere prøver. Forfatteren lægger op til eftertanke og fatter håb til den, der som pædagog tør tage opgaven på sig, arbejde pædagogisk og etisk med de dilemmaer, arbejdet byder, og bruge sin viden, erfaring og empati.

Birgit Kirkebæk har blandt andet skrevet afhandlingen *Da de åndssvage blev farlige* udgivet på Forlaget SOCPOL i 1993.

Almagt og afmagt kan bestilles på www.akademisk.dk

TI BUD PÅ KONFLIKTHÅNDTERING

Konflikthåndtering er et væsentligt pædagogisk redskab på en boform. Om konflikter og en halv snes bud på, hvordan man kan håndtere dem, kan man læse i en artikel på www.fuglekær.dk, hvor der er et interview med Charlotte Stædt Grønhøj, afdelingsleder og stedfortræder ved Fuglekær Udviklingscenter under Vejle Kommune og medlem af NDU's vidensteam.

TAK FOR WEBSVAR

NDU spurgte i slutningen af april brugerne på hjemmesiden ndu.dk om, hvad de synes om hjemmesiden, og hvad de fremover gerne vil bruge siden til. 41 valgte at besvare spørgeskemaet, og til trods for det beskedne antal fik vi nogle nyttige bemærkninger med os. Langt de fleste af respondenterne kommer for at få viden om de forskellige domstyper, viden om psykiatri i forbindelse med udviklingshæmning og fakta om NDU's kurser. Flere efterlyste en konkret fremstilling af, hvad der sker fra sagen om en dømt udviklingshæmmet lander på den kommunale sagsbehandlers bord, til dommen bliver ophævet. En del vil gerne i dialog med andre fagfæller via hjemmesiden. Nogle bemærker, at da de ofte sidder alene om opgaverne på deres arbejdsplads, kan det være gavnligt at kunne sparre med kolleger på den anden side af kommunegrænsen. Den relation må ndu.dk gerne styrke.

Undersøgelsen viste også, at der er interesse for et elektronisk nyhedsbrev med aktuelle informationer fra området. Endelig spurgte vi til kendskabet af nærværende blad, og det er stort.

Bladet er allerede nu tilgængeligt på vores hjemmeside som e-paper. Hvis du fremover vil være sikker på at modtage bladet, nu som pdf-fil eller link til den elektroniske version på hjemmesiden, skal du sende os din e-mail til ndu@rm.dk

DANSK INTRODUKTION TIL GENTLE TEACHING

Sødisbakke under Region Midtjylland har oversat og bearbejdet publikationen *A Gentle Teaching Primer* af John. J. McGee og Marge Brown. *Nænsom læring* lyder derfor navnet på denne filosofi om menneskelige relationer. Den udgør en ramme for de professionelle refleksion over egne evner til at være nænsomme, varme og kærlige i kontakten med meget udsatte mennesker. Sødisbakke har gode erfaringer med at bruge Gentle Teaching til blandt andet at håndtere det traditionelle krydspres i arbejdet med de domfældte udviklingshæmmede. Et krydspres, hvor kontrol og sikring kan komme til at dominere relationen.

FREMTIDEN FOR TO HOVEDAKTØRER PÅ HANDICAPOMRÅDET

Det Centrale Handicapråd (DCH) og Center for Ligebehandling af Handicappede (CLH) har i mange år været centrale aktører på hele det handicappolitiske område. Strukturreform, teknologiske fremskridt, professionalisering af handicaporganisationerne og internationaliseringen af handicappolitikken har imidlertid påvirket rammerne for DCH og CLH's arbejde. Derfor har Rambøll for Socialministeriet gennemført en analyse, som belyser den hidtidige opgavevaretagelse og de krav og forventninger, som en organisering skal imødekomme, så DCH og CLH også i fremtiden kan spille en central rolle på det handicappolitiske område.

Analysen er baseret på forskellige datakilder, herunder interviews med en lang række aktører, hvoraf en stor del vurderer, at CLH leverer produkter af høj faglig kvalitet. Og de fremhæver det som en styrke, at 'centret beskæftiger sig med emner, som ingen andre ønsker at berøre, eksempelvis emner som kriminelle udviklingshæmmede, handicappede i etniske familier og voksne med ADHD' (side 22-23).

Analysens resultater har været drøftet i det tværministerielle udvalg, der netop har fremlagt en rapport med tre modeller for, hvor overvågningsopgaven i henhold til FN's Konvention om rettigheder for personer med handicap skal placeres: I Institut for Menneskerettigheder, DCH og CLH. Analysen og rapporten kan læses på www.sm.dk

RETNINGSLINJER FOR SAGSBEHANDLING OG TILSYN

Sagsforløbene omkring sigtede og domfældte udviklingshæmmede kan være komplicerede. Af samme grund kan retningslinjer og standarder være nyttige. Eksempelvis har Guldborgsund Kommune på små 20 sider formuleret nogle klare retningslinjer for, hvem der gør hvad i en række konkrete situationer såvel før som efter, der er afsagt en dom.

Man kan eventuelt kontakte teamleder Dorthe Foersom via dfo@guldborgsund.dk eller se retningslinjerne på www.guldborgsund.dk

UDVIKLINGEN I FORANSTALTNINGSDOMME OG FRIHEDSSTRAFFE FOR VOLD

Udviklingen i antallet af foranstaltningsdomme til psykisk syge, udviklingshæmmede m.fl. fra 1990 til 2006 er parallel med udviklingen i antallet af frihedsstraffe for vold mod privatpersoner. Det viser en undersøgelse offentliggjort i *Ugeskrift for Læger* (15. februar 2010) foretaget af forskere på Center for Registerforskning under Aarhus Universitet og Psykiatrisk Center på Bispebjerg Hospital. Det tyder ifølge forskerne på, at de samme samfundsmæssige forhold gør sig gældende: Anmeldelsestilbøjelighed, retspraksis og prioriteringen fra politiets side.

Til gengæld er der sket en kraftigere stigning i antallet af foranstaltningsdomme som følge af vold mod offentligt ansatte. Det kan skyldes forhold, der forårsager flere konfrontationer, ændret praksis såsom voldspolitikker med politianmeldelse af patienter og beboere samt en større grad af kontrol og regulering i det offentlige rum.

Antallet af alle foranstaltningsdomme er vokset fra cirka 300 i 1990 til knap 700 i 2006. Trods stigningen udgør disse domme fortsat en meget lille del af det samlede kriminalitetsbillede, nemlig 3 procent i 2006.

Undersøgelsens resultater kan læses på www.ugeskriftet.dk

[af] LARS SANDBERG

NYT CENTER FOR INNOVATION OG METODEUDVIKLING

Århus Kommune og Region Midtjylland er i færd med at etablere et Center for innovation og metodeudvikling inden for det specialiserede socialområde i Danmark. Den massive udgiftsvækst i forbindelse med indsatsen over for voksne udviklingshæmmede, sindslidende og udsatte børn og unge kalder på nytænkning og udvikling, så tilbudsviften bliver både bedre og billigere. Centret vil prioritere fire hovedområder:

- praksisnær og anvendelsesorienteret metodeudvikling og innovation
- afdækning, udvikling, afprøvning og drift af metodeprogrammer
- udvikling og drift af dokumentationsprogrammer
- praksisnær og anvendelsesorienteret kompetenceudvikling og forskning

NY INSPEKTIONSENHED UNDER OMBUDSMANDEN

Regeringen har i henhold til FN's Torturkonvention bedt Folketingets Ombudsmand nedsætte en særlig enhed (kaldet OPCAT), der skal gennemføre omkring 40 inspektioner årligt med henblik på at forebygge umenneskelig, nedværdigende eller grusom behandling af frihedsberøvede personer. Inspektionen kan ske på sociale – offentlige såvel som private – og psykiatriske bosteder, psykiatriske hospitaler, arresthuse, pensioner, fængsler, sikrede institutioner mv.

Læs mere på www.ombudsmanden.dk

KOFOEDSMINDE: FÆRRE ARBEJDSKADER OG MINDRE PERSONALEOMSÆTNING

Med 8,3 millioner kroner i støtte fra Forebyggelsesfonden har Kofoedsminde siden september 2008 arbejdet målrettet med at forbedre arbejdsmiljøet. Projektet hedder VENUS, som skal løfte arbejdsmiljøet ved at styrke den faglige indsats. Der har blandt andet været gennemført omfattende efteruddannelsesaktiviteter. VENUS bliver færdigt i oktober 2010, hvor resultaterne vil blive gjort op. Indtil videre har projektet medvirket til et faldende antal arbejdsskader og en mindre personaleomsætning.

FØRSTE ÅRSBERETNING FRA SAMRÅDET I HOVEDSTADEN

Samrådet for domfældte udviklingshæmmede i kommunerne i Region Hovedstaden har udsendt sin årsberetning for 2009. Rudersdal Kommune varetager samrådsopgaven på vegne af 22 kommuner. Rådet består af fem medlemmer og har seks suppleanter. Der er fastlagt en forretningsorden, en kvalitetsstandard og et objektivi finansieret budget baseret på et forventede antal sager på 40 om året.

Samrådet har i sit første leveår haft syv ordinære møder og modtaget, behandlet og afgivet udtalelser i ti sager. Statsadvokaten for Nordsjælland og Københavns Vestegn har orienteret samrådet om afgørelsen i ni af sagerne – og i alle ni følger afgørelsen samrådets anbefaling.

Ifølge oplysninger fra næsten alle kommuner bor der imidlertid i alt 33 domfældte udviklingshæmmede i området. Hver foranstaltning skal vurderes af statsadvokaten mindst én gang om året. Men eftersom samrådet kun har modtaget henvendelser fra kommunerne i ti sager, har Rudersdal Kommune mindet kommunerne om samrådsfunktionen og sagsgangen ved henvendelser fra anklagemyndigheden.

Samrådet og statsadvokaten har etableret et konstruktivt samarbejde. Og i løbet af 2009 deltog samrådet i to af NDU's arrangementer og medvirkede i Justitsministeriets evaluering af bestemmelsen om tidsbegrænsede foranstaltningsdomme.

EN STÆRK ANKLAGEMYNDIGHED

Anklagemyndigheden arbejder i disse år målrettet med at udvikle og modernisere organisationen på de indre linjer. Dette fortsætter frem mod 2015. Og sideløbende vil anklagemyndigheden nu med en ny strategi se ud mod omverdenen og fokusere på evnen til at opfylde de forventninger, som borgere, samarbejdspartnere, medier og politikere har. Anklagemyndigheden baserer sit virke på en kvalitetskultur: Straffesagerne skal behandles med høj kvalitet og på en hurtig og effektiv måde. Med strategien vil der blive sat endnu mere fokus på effektivitet og hurtig sagsbehandling – samtidig med at det faglige niveau oprettholdes og øges og servicen over for vidner og ofre bliver forbedret.

Strategien kan læses på www.rigsadvokaten.dk

WEB-TV FOR OG AF UDVIKLINGSHÆMMEDE

Unik-tv.dk er et nyt beskæftigelsestilbud, hvor udviklingshæmmede borgere kan producere web-tv om forhold i lokalområdet. Tilbuddet hører under Fuglekær Udviklingscenter, Center for Beskyttet Beskæftigelse og Center Vejle under Vejle Kommune.

De seneste udsendelser er fra kommunens innovationsmesse med stemningsbilleder, besøg i de enkelte stande og interviews med borgmesteren, handicapchefen og kommunaldirektøren.

Udsendelserne kan ses på www.unik-tv.dk

FIRE PLADSER FRA SYDDJURS KOMMUNE TIL REGION MIDTJYLLAND

Syddjurs Kommune nedlagde med virkning fra 1. april 2010 sin forsyningsforpligtelse i relation til fire pladser til domfældte udviklingshæmmede på boformen Vestergård, idet underlaget var for lille driftsmæssigt og fagligt set. Som konsekvens fik Region Midtjylland opnoteret sin forsyningsforpligtelse med fire pladser i forhold til domfældte udviklingshæmmede på boformen Granbakken.

KOFOEDSMINDE: STYR PÅ ØKONOMIEN I 2009

Merforbrug i 2007 og 2008 på henholdsvis knap 19 og 23 millioner kroner er i 2009 afløst af balance mellem Kofoedsminde's indtægter og udgifter. Det er resultatet af en særdeles omhyggelig og stram økonomistyring og en bevillingsændring.